

WSTĘP

Raport o stanie gminy Bojadła opracowano w związku z obowiązkiem jaki wynika z art. 28aa ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506)

Raport ukazuje stan gminy na koniec 2018 roku. Ukazuje trendy rozwojowe gminy i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju gminy.

Raport zawiera analizę następujących obszarów działalności gminy:

- Informacje ogólne,
- Finanse gminy,
- Informacje o stanie mienia komunalnego,
- Realizacja uchwał rady gminy,
- Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi,
- Inne istotne działania Wójta Gminy Bojadła,
- Podsumowanie.

1. Informacje ogólne

1.1. Rys historyczny.

Pierwsza wzmianka o miejscowości Bojadła pochodzi z 1291 roku. Fritzko von Loebhel otrzymał wówczas wieś jako lenno od rodu Zabelitzów na Konotopie i Otyniu. Bojadła to równocześnie jedna z najstarszych nadodrzańskich miejscowości. W latach 1579-1904 miejscowość ta była własnością rodu Kottwitz (Kotwicz). Ich panowanie zakończyło się wraz z bezpotomną śmiercią Leopolda, ostatniego Kotwiczana. Z kolei ostatnim, przedwojennym właścicielem był Adolf von Scheffer-Boyadel. Gmina położona jest na obszarze, który od XIII wieku stanowił terytorium utworzonego wówczas księstwa głogowskiego. W czasach panowania dynastii Piastów kraj był podzielony na prowincje, w związku z czym Bojadła, jako gmina leżąca na północ od rzeki Odry należała do prowincji wielkopolskiej. Pierwszy pałac w Bojadłach został wybudowany w 1707 roku przez Adama von Kottwitza. Pałac ten jednak po 24 latach całkowicie spłonął, a obecnie znajdujący się we wsi pałac został odbudowany dzięki staraniom Dawida Henryka Kotwicza (brata Adama) w latach 1734-1735, a jego syn dodał charakterystyczne dla tego pałacu wieże. Po wojnie był on ośrodkiem zdrowia, szkołą oraz ośrodkiem kolonijnym.

Nazwa miejscowości Bojadła, według językoznawców, pochodzi z polskiego „Podjodła”. Fakt ten potwierdzają również XVII-wieczne dokumenty rodu Kottwitzów, w których występuje wspomniana nazwa. Boyadel pojawia się dopiero na początku wieku XVIII. W latach 1945-46 wieś nosiła nazwę Rybojady, następnie Bojadło i ostatecznie Bojadła. Niewątpliwie jednym z najważniejszych wydarzeń gminy Bojadła było otwarcie pierwszego stałego kina wiejskiego w Polsce, które nastąpiło 2 kwietnia 1950 roku. Kino to było również kinem objazdowym, obsługiwało takie miejscowości jak: Pynik, Klenica, Swarzenice, Karszyn, Kartno i Kargowa. 30 lipca 1989 roku zakończyło swoją działalność wyświetlając ostatni film.

1.2. Herb gminy Bojadła

Projekt herbu został stworzony przez Janusza Nowatorskiego (plastyka i historyka) i Włodzimierza Puchalskiego (regionalisty i historyka). Ostateczna wersja została skonsultowana z prof. dr hab. Wojciechem Strzyżewskim z Uniwersytetu Zielonogórskiego i przyjęta Uchwałą nr VI/27/94 Rady Gminy w Bojadłach z dnia 29 grudnia 1994 roku.

Herbem gminy jest „wizerunek w błękitnym polu herbowym dwóch białych wież z czerwonymi dachami, brązowymi wieżyczkami i żółtymi kopułami. Między wieżyczkami tarcza o żółtym polu z czarnym orłem Piastów Śląskich. Poniżej wież trzy zielone drzewa oraz w podstawie błękitna pofalowana woda” (G. Bosy, „Gmina Bojadła. Prawdziwy raj dla turystów”). Każdy z powyższych elementów bojadelskiego herbu ma wartość symboliczną. Wieża z kopułami nawiązuje do dwóch wież pałacu wzniesionego przez przedstawicieli rodu Kottwitzów, tarcza z orłem jest nawiązaniem do przynależności terenu gminy do Dolnego Śląska. Jodły odnoszą się do warunków przyrodniczych gminy, a mianowicie do faktu, iż lasy na obszarze gminy były bogate w te właśnie drzewa. Słowo „jodła” nawiązuje także do pochodzenia nazwy wsi Bojadła (Podjodła). Pofalowana woda stanowi odniesienie do płynącej wzdłuż zachodniej granicy gminy, rzeki Odry.

1.3. Zabytki.

W ramach ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie przeprowadzano szereg zadań z zakresu opieki nad zabytkami w ramach „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Bojadła na lata 2011-2014” zatwierdzonego Uchwałą nr X/48/2011 Rady Gminy w Bojadłach z dnia 31.08.2011 r. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece

nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku Wójt co dwa lata sporządzał sprawozdanie z realizacji Programu, które następnie przedstawiane było Radzie Gminy. Ponadto gmina posiada pełną wymaganą dokumentację posiadanych obiektów zabytkowych, które objęte są opieką konserwatorską i zweryfikowane przez inspektora ds. planowania przestrzennego i infrastruktury technicznej.

W latach 2011-2012, w ramach działań wytyczonych przez Program dokonano inwentaryzacji zabytków znajdujących się na terenie gminy. Obiektami znajdującymi się pod opieką konserwatorską w przeważającej części są: chałupy, stare stodoły i budynki gospodarcze. Łączna liczba wspomnianych obiektów, wg ewidencji przesłanej przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, to 395, z czego 39 obiektów już nie istnieje. Obiektami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków są:

➤ w Bojadłach:

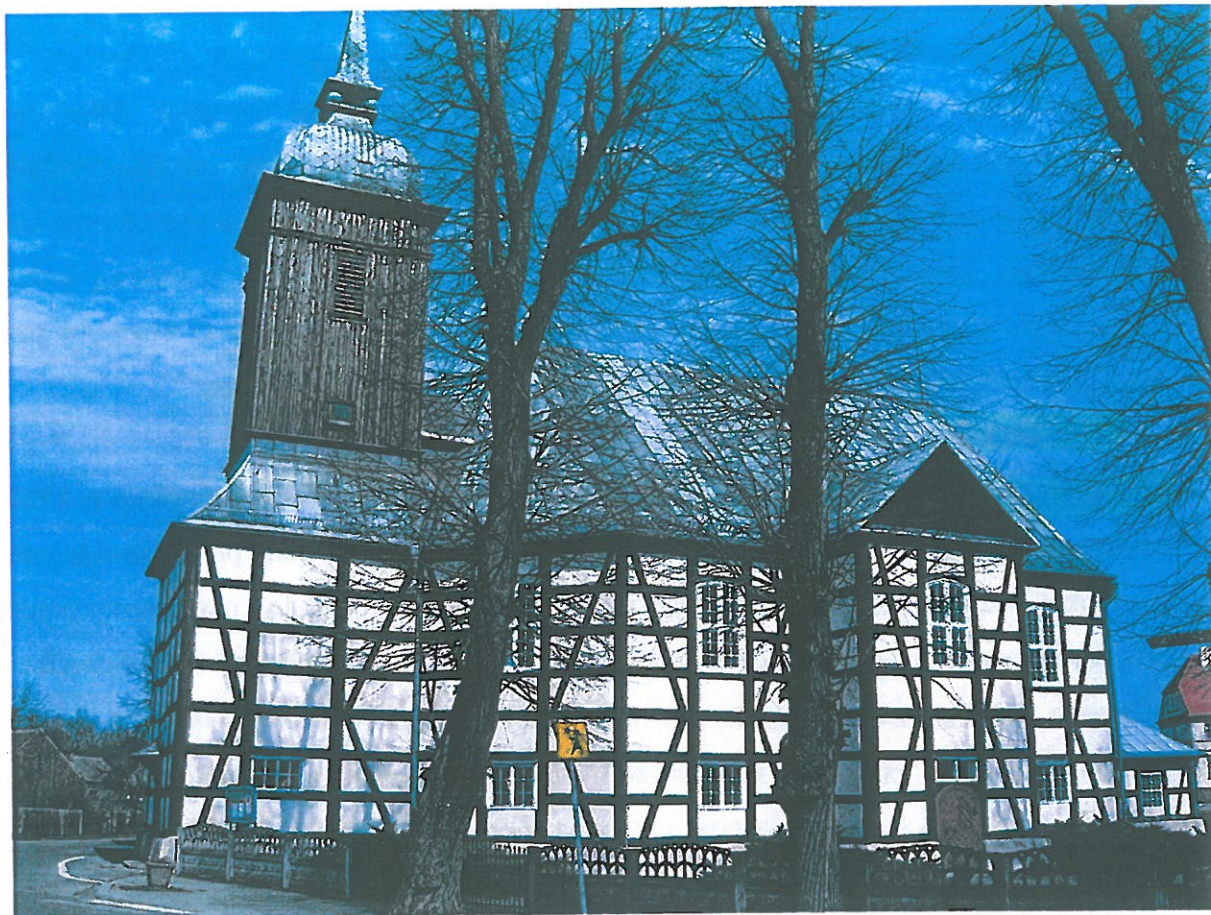
- Zespół pałacowo-parkowy z pierwszej połowy XVIII wieku. Został wzniesiony w 1731 roku przez Adama von Kottwitza, a następnie po pożarze odbudowany przez Dawida von Kottwitza (rozdział II.1.1. Rys historyczny). Przez wiele lat pałac był plądrowany przez wojska rosyjskie. Gdy przeszedł w posiadanie generała Reinharda von Scheffera z Berlina został gruntownie wyremontowany. Od 1945 roku pałac był własnością Skarbu Państwa i mieściły się w nim: ośrodek zdrowia, następnie szkoła podstawowa i ośrodek kolonijny. Obecnie stanowi własność prywatną. Zespół pałacowy w Bojadłach składa się

z pałacu, parku, dwóch kordegard i dwóch oficyn. Jest to jedno z najlepiej zachowanych założeń doby rokoko w tej części regionu. Kompleks jest wyjątkowy

z punktu widzenia historii architektury, gdyż odbiega od schematu jaki stosowano w okresie baroku, umieszczając pałac na osi drogi dojazdowej z dziedzińcem przed i ogrodem za pałacem. Tutaj pałac umieszczono po jednej stronie drogi dojazdowej, po drugiej natomiast znajduje się park (dziś o charakterze publicznym).

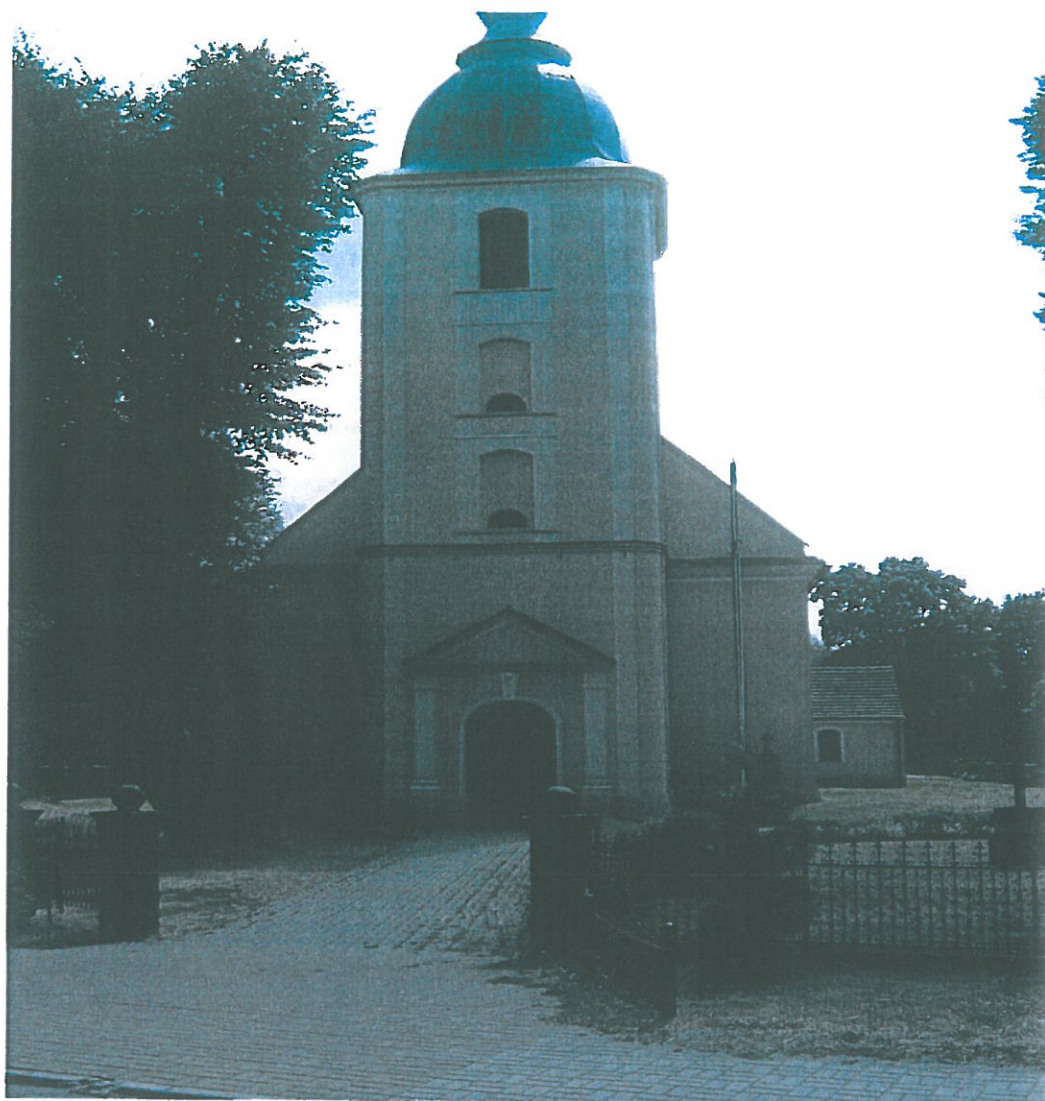
- Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Teresy wzniesiony w latach 1757-1758. Posiada szachulcową konstrukcję, a jego wieża nakryta jest obeliskiem z początku XIX stulecia.

- Plebania z XVIII/XIX wieku, klasycystyczna, parterowa, nakryta dwuspadowym dachem z lukarną.

➤ w Klenicy:

- Kościół parafialny pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Pierwsza wzmianka o drewnianym kościele w Klenicy pochodzi z 1424 roku. Obecny Kościół wybudowano w 1793 roku w stylu klasycystycznym, który następnie został przebudowany i powiększony. Przy kościele stoi ponadto figura św. Jana Nepomucena z 1874 roku.

- Dom gościnny Jezuitów (dwór) posiadający długą historię, jednak obecnie spełnia funkcję mieszkalną. Pierwszy budynek gościnny został wybudowany już w 1680 roku, który po kilku latach spłonął. Budynek ten szybko odbudowano. Przez wiele lat zmieniali się właściciele majątku Klenicy, który ostatecznie został sprzedany w 1922 roku Śląskiemu Towarzystwu Ziemskiemu. W pierwszej połowie lat 30' XX wieku posiadłość została kupiona przez Clemensa Bußmanna.

- Park krajobrazowy założony przez Antoniego Radziwiłła w latach 1880-1890. Park rozciąga się w południowej części wsi i zajmuje powierzchnię 7 ha. Znajdują się w nim 23 gatunki krzewów i drzew, 4 zbiorniki wodne, głązy narzutowe, polany i ciąg spacerowy.

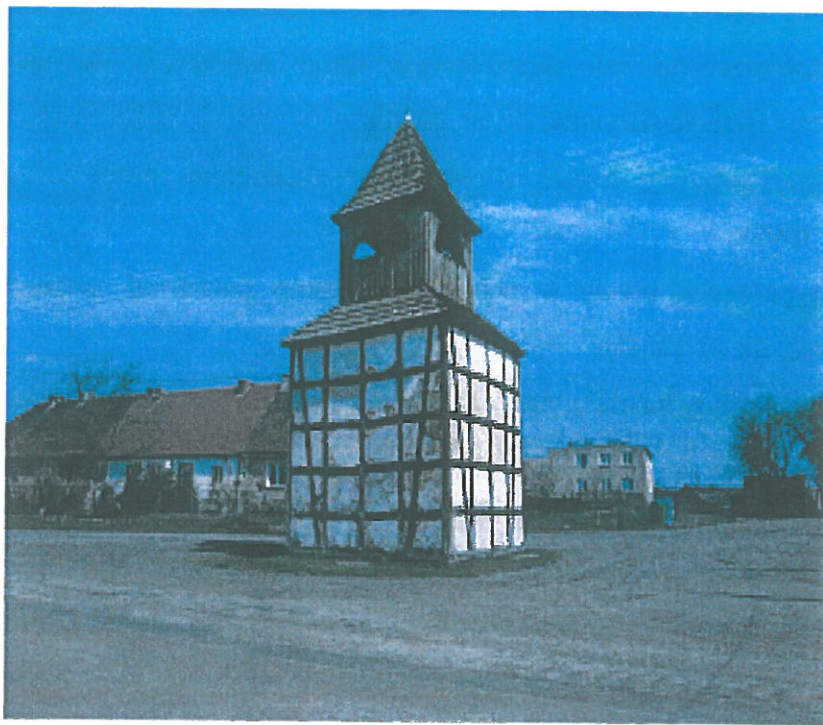
- Założenie pałacowo-parkowe (pałac myśliwski, park) z przełomu XVIII i XIX wieku. Pałac został zbudowany przez Antoniego Radziwiłła w 1884 roku, przebudowany w 1905

roku przez Marię Dorotę Radziwiłł. Po zakończeniu II wojny światowej został przejęty przez Skarb Państwa. W jego murach mieściły się m.in.: biura PGR, Lubuski Uniwersytet Ludowy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapeutyczny.

➤ w Pymniku:

- Dzwonnica wiejska wzniesiona w drugiej połowie XIX wieku. Posiada szkieletową konstrukcję wypełnioną cegłą, która jest zwieńczona drewnianą latarnią.

1.4. Formy ochrony przyrody.

Na terenie gminy występują dwa obszary chronionego krajobrazu w południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części. Zostały one ustanowione Rozporządzeniem nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku. Obszarami tymi są:

- „Rynny Obrzycko-Obrzańskie” (4,695 ha);
- „Nowosolska Dolina Odry” (1,727 ha).

Wspomniane wyżej rozporządzenie wprowadza szereg zasad w celu zapewnienia równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych obszaru chronionego krajobrazu.

Ponadto na terenie gminy wyróżniamy pomniki przyrody określone Rozporządzeniem Nr 33 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. U. Woj. Lub. Nr 38 poz. 833 z dn. 5.06.2006 r.), którymi są:

- Skupienie drzew o unikatowym pokroju tzw. „WIEKOWA SOŚNINA”, umiejscowione są w kompleksie śródpolnym, przylegającym do drogi powiatowej Bojadła – Bełcze, Leśnictwo Bojadła (Pólko-Sosnówka, dz. nr 233/2);

- Skupienie drzew o unikatowym pokroju tzw. „TAŃCZĄCE SOSNY”, rosną w zwartym kompleksie leśnym około 100 m od drogi Bełcze – Siadcza, Leśnictwo Siadcza (Susłów, dz. nr 124);
- Skupienie drzew, znajdujące się na obrzeżu kompleksu leśnego, ok. 0.5 km na południowy-zachód od skrzyżowania drogi asfaltowej do m. Sosnówka, Leśnictwo Bojadła (Bojadła, dz. nr 236/1);
- Dąb bezszypułkowy, rośnie w południowo-zachodnim skraju parku w Klenicy (dz. nr 1099);
- Dąb szypułkowy, rośnie w pobliżu przeprawy promowej, Leśnictwo Bojadła (Przewóz, dz. nr 305/3);
- Dąb szypułkowy, rośnie w parku na przeciwko frontu pałacu przy głównej ścieżce obok mostka na kanale (Bojadła, dz. nr 1068).
- Kolejną formą ochrony przyrody zarejestrowaną na terenie gminy są użytki ekologiczne, które stanowią pozostałości ekosystemów, mających szczególne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Zajmują one niewielkie powierzchnie, ale mają dużą wartość przyrodniczą. Za użytki ekologiczne uznano:
 - Bagno lisie, Nadleśnictwo Sulechów, Leśnictwo Klenica (Klenica, dz. nr 262/1);
 - Cypel, Nadleśnictwo Sulechów, Leśnictwo Bojadła (Bojadła, dz. nr 248/1);
 - Wyspa, Nadleśnictwo Sulechów, Leśnictwo Bojadła (Klenica, dz. nr 235/7);
 - Przy dębach, Nadleśnictwo Sulechów, Leśnictwo Klenica (Klenica, dz. nr 252/1);
 - Kacze doły, Nadleśnictwo Sulechów, Leśnictwo Klenica (Bojadła, dz. nr 304/1).

Ponadto na obszarze gminy Bojadła stwierdzono występowanie wielu zwierząt objętych ochroną prawną (m.in.: bocian czarny, bocian biały, bóbr europejski) oraz inne elementy środowiska, wymagające ochrony i nadzoru. Takim elementem są np.: wydmy, park w Bojadłach czy park w Klenicy. Pierwszy z parków zajmuje powierzchnię 2,09 ha i ma charakter ogrodu barokowego, natomiast drugi o powierzchni 7,24 ha został założony w XIX wieku, posiada bogaty, często egzotyczny drzewostan.

1.5. Położenie i powierzchnia gminy.

Gmina Bojadła to gmina wiejska, typowo rolnicza, administracyjnie należąca do powiatu zielonogórskiego (który został wyodrębniony po reformie administracyjnej w 1999 roku) w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Gmina położona jest na

prawym brzegu środkowego biegu rzeki Odry (Pradolina Warciańsko-Odrzańska) w Kotlinie Kargowskiej.

Mapa poglądowa gminy

Położenie gminy Bojadła w powiecie zielonogórskim.

Siedzibą gminy jest miejscowość Bojadła. Gmina Bojadła zajmuje powierzchnię 10227 ha, od zachodu jej naturalna granica przebiega wzdłuż rzeki Odry w długości 16,4 km

Gmina sąsiaduje:

- na północy z gminą miejsko-wiejską Kargowa;
- na wschodzie z gminą wiejską Kolsko (powiat nowosolski);
- na południowym-wschodzie z gminą wiejską Nowa Sól (powiat nowosolski);
- na południu przez rzekę Odrę z gminą wiejską Otyń (powiat nowosolski);
- na zachodzie wzdłuż Odry z gminą Zabór;

- na północnym-zachodzie z gminą Trzebiechów.

W skład gminy Bojadła wchodzi 14 miejscowości, w tym 9 miejscowości sołeckich: Bojadła, Klenica, Kartno, Bełcze, Przewóz, Pyrnik, Młynkowo, Susłów, Siadcza. Pozostałe miejscowości to: Karczemka, Wirówek, Kliniczki, Pólko i Sosnówka.

W gminie Bojadła dominują dwa typy gleb: mady oraz gleby brunatne. Z kolei w układzie klasowym tworzą strukturę mozaikową. Użytki zielone znajdują się zazwyczaj w obniżeniach terasowych, dawnych starorzeczach i obniżeniach dawnych cieków wodnych w związku z czym są często podmokłe.

1.6. Władze lokalne i gminne jednostki organizacyjne.

Rada Gminy w Bojadłach liczy piętnastu radnych. Do wewnętrznych organów Rady należą:

- Przewodniczący Rady,
- Wiceprzewodniczący Rady,
- Komisja Rewizyjna,
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji,
- Komisja Rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu,
- Komisja Rozwoju Gospodarczego, Inwestycji i Rolnictwa.

Za całokształt organizacji pracy Rady odpowiedzialny jest Przewodniczący Rady.

Wójt Gminy.

Wójt Gminy jest organem wykonawczym i wykonuje swoje zadania przy pomocy urzędu gminy.

Gminne jednostki organizacyjne:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Bojadłach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Bojadłach z filią w Klenicy,
- Szkoła Podstawowa w Klenicy,
- Zespół Edukacyjny w Bojadłach.

1.7. Sołectwa

W skład Gminy Bojadła wchodzi 9 sołectw:

- Sołectwo Bełcze,
- Sołectwo Bojadła,
- Sołectwo Kartno,

- Sołectwo Klenica,
- Sołectwo Młynkowo,
- Sołectwo Przewóz,
- Sołectwo Pyrnik,
- Sołectwo Siadcza,
- Sołectwo Susłów.

Liczba ludności poszczególnych sołectw kształtuje się następująco:

Lp	Sołectwo	Liczba ludności
1	Belcze	187
2	Bojadła	1182
3	Kartno	109
4	Klenica	1089
5	Młynkowo	98
6	Przewóz	76
7	Pyrnik	315
8	Siadcza	107
9	Susłów	30

1.8. Gospodarstwa rolne.

Ze względu na strukturę użytkowania gruntów, przyszłość gminy będzie w dalszym ciągu wiązała się z rozwojem rolnictwa. Z drugiej strony coraz większe znaczenie będzie miał rozwój funkcji usługowych, produkcyjnych, rekreacyjnych i turystycznych.

Na koniec 2018 r. w gminie Bojadła było 345 gospodarstw rolnych. Powierzchnia gruntów ornych wynosi 3266 ha, użytków zielonych 1111 ha, lasów 5055 ha, pozostałych gruntów 795 ha. Podana wyżej ilość gospodarstw określona została na podstawie właścicieli tych gruntów. Duża część tych gospodarstw nie funkcjonuje jako samoistne gospodarstwa. Właściciele tych gospodarstw wydzierżawili swoje grunty rolnikom, którzy posiadają większy areal i są lepiej usprzętowani.

Lp.	Powierzchnia gospodarstw	Ilość gospodarstw
1	1 – 2 ha	130
2	2,01 – 5 ha	90
3	5,01 – 7 ha	28
4	7,01 – 10 ha	35
5	10,01 – 15 ha	27
6	powyżej 15 ha	35

Gmina Bojadła jest właścicielem 237,92 ha gruntów o wartości 3.587.470,70 zł w skład których wchodzi;

- nieruchomości gruntowe - 59,39 ha - wartość 1.095.367,70 zł
- drogi gminne - 53,67 ha - wartość 805.050,00 zł
- drogi wewnętrzne - 87,01 ha - wartość 1.310.553,00 zł
- rowy gminne - 37,85 ha - wartość 378.500,00 zł

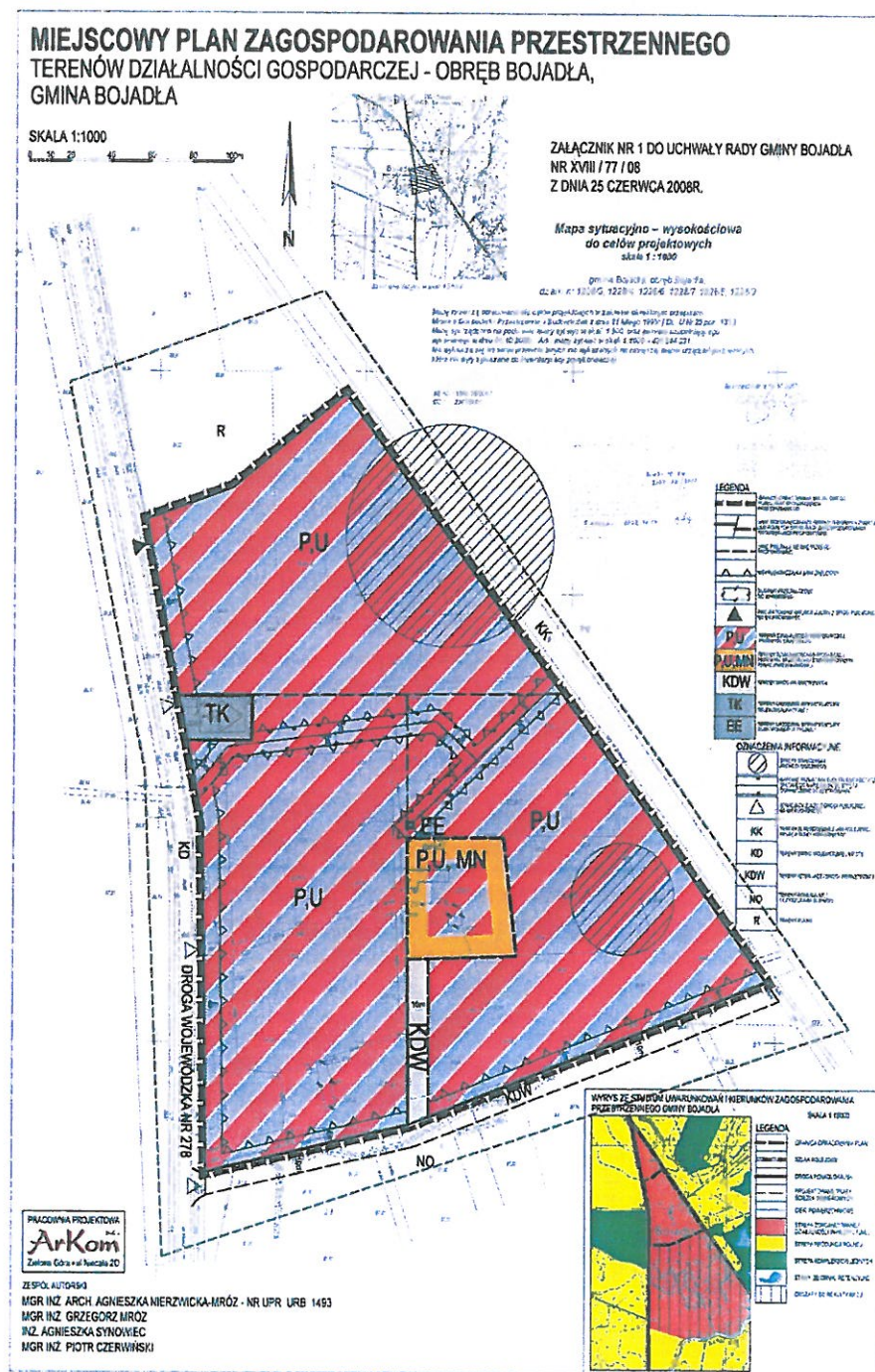
1.9. Podmioty gospodarcze.

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG), według stanu na dzień 31.12.2018 r. ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, które mają główne miejsce prowadzenia działalności w gminie Bojadła obejmowała 152 pozycje, z czego status „aktywny” posiadały 132 podmioty, status zawieszony 30 podmiotów. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim

małe i nieliczne średnie zakłady. Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi budowlane, transportowe, przedsiębiorstwa wielobranżowe, handlowe.

1.10. Tereny inwestycyjne.

W gminie Bojadła wyznaczone zostały tereny inwestycyjne, które objęte są aktualnym planem zagospodarowania przestrzennego. Teren znajduje się w Bojadłach i są to działki o pow. 1,74 ha, 1.67 ha i 1,9685 ha.

16

